

A könyvvizsgálati munka szakaszai

2012

Bevezetés

- Tavalalyi oktatás szerves folytatása, sokszor támaszkodunk a tavalyi elméleti anyagra
- Szolgáltató cég sajátosságai végigkövetve az egész auditon
- Új részek: 570-es standard, cash-flow

Kockázatfelmérés

- ☐ Nem értjük a kockázatot, nem tudunk testreszabott auditot végezni
- ☐ Kapcsolat: eredendő kockázat, vállalkozás folytatásának elve
- ☐ Nincs taxatív lista a kockázatokról

Területek kockázatfelmérésnél

- Társasági forma, tulajdonosi struktúra, pénzügyi- és földrajzi szervezettség
- Termékek, szolgáltatások
- A társaság környezete
- Érdekhordozók
- Számviteli politika
- A vezetőség céljai
- A társaság céljai
- Az IT (információ technológiai) környezet megismerése

Szolgáltató cégek sajátosságai audit kockázat szempontjából 1

- Egy szolgáltatáshoz kapcsolódó bevételek és költségek közgazdaságilag időben gyakran szétválnak, folyamatos tevékenységek
- Mikor teljesül a szolgáltatás, mikor teljesül a szolgáltatás valamely része
- Ha egy szolgáltatás egy része teljesült, hogyan lehet megállapítani a részteljesüléshez kapcsolódó költségeket

Szolgáltató cégek sajátosságai audit kockázat szempontjából 2

- Egymáshoz kapcsolódó, egymásból következő szolgáltatások közül az első veszteséges, a második nem: az első vesztesége időben szembeállítható-e a második nyereségével
- Bevételek és költségek melyik időszakra vonatkoznak
- Részteljesítések alátámasztottsága
- A be nem fejezett projektek költségeinek készletként történő kezelése, év végi értékelése

1. Feladat

Jegyzet 8. old.

- ☐ Milyen kockázatos területeket lehet azonosítani?
- ☐ Melyik állítás (teljesség, létezés, értékelés, stb.)?
- ☐ Mi lesz a kihatás a későbbi audit munkára?

1. Feladat – Megoldás 1

- tulajdonjog kérdése immateriális javaknál: jogok és kötelek
- befektetett eszközök hasznos élettartama, értékcsökkenés: értékelés
- alvállalkozói szolgáltatások, szolgáltatásrészek: készletek teljessége
- belső teljesítmények mérőföldkövekhez kapcsolódóan: készletek teljessége

1. Feladat – Megoldás 2

- ☐ **vezetőség célja az eredmény növelése: készletek létezése és értékelése**
- ☐ **megtérül-e a készletek között nyilvántartott érték: készletek, egyéb ráfordítások értékelése**
- ☐ **anyavállalati számlák: készletek értékelése, létezése**
- ☐ **mérföldkövekhez kapcsolódóan ugyanazon időszakra szerepelnek-e a költségek, bevételek: közvetített szolgáltatások, passzív elhatárolások teljessége**

1. Feladat – Megoldás 3

- jelentős alvállalkozói forgalom, fiktív munkavállalók: adókockázat, egyéb követelés, kötelezettség, személyi jellegű ráfordítás
- kapcsolt felektől származó alvállalkozói teljesítmények: transzferárakból eredő adókockázat, társasági adó, egyéb követelések, kötelezettségek

2. Feladat

Jegyzet 11. old.

- ☐ Melyik mérlegtétel vagy eredménykimutatás-tétel
- ☐ Melyik állítás (teljesség, létezés, értékelés, stb.)

2. Feladat - Megoldás

- 1. Feladatban leírt témakörök
- ügyfélvesztés, romló piaci helyzet, a vezetőség az eredmény maximalizálásában érdekelt: év végéhez közeli tranzakciók, értékelési eljárások
- folyamatban lévő projektek: árbevétel, költségek, készletek, időbeli elhatárolások értékelése
- üzleti kockázat a devizaárfolyam alakulása
- tervezett elbocsátások: végkielégítésekhez tartozó céltartalék

Milyen érték legyen az alapja a lényegességi számításnak?

- ☐ Melyik érték torzulása vezet változáshoz a tulajdonosok, bankok és egyéb érdekhordozók döntéseinél, értékítéleteinél?
- ☐ Biztos, hogy nem egyforma fontosságú minden lehetséges érték, ne átlagoljunk!
- ☐ Ha a minimumot vesszük hol a kockázatorientáltság és a hatékonyság?

Mire használjuk az egyes lényegességi értékeket?

- ☐ Pénzügyi kimutatások egészére vonatkozó lényegesség
- ☐ Sajátos ügyletcsoportokra, számlaegyenlegekre vagy közzétételekre vonatkozó lényegességi szint (ha releváns)
- ☐ Végrehajtási lényegesség
- ☐ Egyértelműen elhanyagolható hiba

Szolgáltató cégek specialitásai

- Lényegesség alapja általában itt is az eredmény (pl. adózás előtti eredmény), ha ez nem alkalmazható, akkor az árbevétel
- Mérlegfőösszeg valószínűleg torzít a lényegesség számításánál: sok szolgáltatás nem eszközigenyes
- Saját tőke sok esetben torzíthat a lényegesség számításánál: sok szolgáltató sikeresen működik rendkívül alacsony saját tőkével, mivel nem kell befektetett eszközt finanszíroznia saját forrással

3. Feladat

Jegyzet 14. old

- ☐ Melyik mérlegtétel vagy eredménykimutatás-tétel a legmegfelelőbb a lényegességi értékek alapjául?
- ☐ Sávon belül óvatosabb vagy kevésbé óvatosabb megközelítés?
- ☐ Konkrét értékek kiszámítása

3. Feladat - Megoldás

- ☐ Tulajdonos elvárása: adózás előtti eredmény
 - ☐ Vezetés integritása megfelelő
 - ☐ Működik belső ellenőrzés
 - ☐ Előző évek tapasztalata jó
 - ☐ Vetítési alap: Adózás előtti eredmény
-
- ☐ Lényegesség: $AEE * 10\% = 10$ millió Ft
 - ☐ Végrehajtási lényegesség = Lényegesség * 75%
 - ☐ Egyértelműen elhanyagolható hiba: $Lényegesség * 1\% = 100$ eFt

PÁRBESZÉD, HOZZÁSZÓLÁSOK

- Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a szolgáltató cégek kockázatfelmérésének témakörében
- Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a szolgáltató cégek lényegességi számításának témakörében

Kritikus területek kiválasztása

- Kritikus területek = ügyletcsoporthok, számlaegyenlegek, beszámoló tételek vagy közzétételek
- Főkönyvi számlák halmazával általában meghatározható, néha szükséges alábontás
- Főkönyvi számlák hasonló kockázati tulajdonságú, de lehető legnagyobb halmaza

Kritikus területek kiválasztása

2

- Nem csak a méret a lényeg (alul- vagy túlértékelés, „motiváció”, változás előző évhez, eredendő kockázat a kockázatfelmérésből, tranzakciószám, stb.)
- Ahol nagyobb a hiba kockázata a korábban vizsgált kritériumok alapján
- Kapcsolat: mélyebb audit munka, rendszerfelmérés

Kritikus területek szolgáltató cégeknél a mérlegben

- ☐ Vevő (kapcsolt is)
- ☐ Szállító (kapcsolt is)
- ☐ Időbeli elhatárolások
- ☐ Szolgáltatásból származó ki nem számlázott rész esetén a készlet

Kritikus területek szolgáltató cégeknél (eredménykimutatás)

- ☐ Értékesítés nettó árbevétele
- ☐ Igénybe vett szolgáltatások értéke, eladott (közvetített) szolgáltatások értéke
- ☐ Személyi jellegű ráfordítások

4. Feladat

Jegyzet 16. old.

- ☐ 1-3. Feladat adatai is fontosak (adatok, háttér-információ, lényegességi értékek)
- ☐ Szubjektivitás: nem egyértelmű eseteknél
- ☐ Eredmény: kritikus terület vagy nem

4. Feladat – Megoldás 1

- ☐ Immateriális javak
- ☐ Készlet
- ☐ Vevők
- ☐ Pénzeszközök
- ☐ Egyéb követelés (adó)
- ☐ Aktív időbeli elhatárolás

4. Feladat – Megoldás 2

- ☐ Szállítók
- ☐ Egyéb kötelezettség (adó)
- ☐ Rövid lejáratú kötelezettség kapcsolt váll. szemben
- ☐ Passzív időbeli elhatárolás

4. Feladat – Megoldás 3

- ☐ Értékesítés nettó árbevétele
- ☐ Aktivált saját teljesítmények
- ☐ Anyagjellegű ráfordítások
- ☐ Személyi jellegű ráfordítások
- ☐ Értékcsökkenési leírás
- ☐ Egyéb ráfordítások
- ☐ Pénzügyi műveletek bevételei
- ☐ Pénzügyi műveletek ráfordításai

Átfogó könyvvizsgálati stratégia

Az egyes kritikus területekre az audit stratégia

☐ **kontroll alapú (főleg az ügyfél kontrolljaira támaszkodó),**

vagy

☐ **szubsztantív alapú (főleg alapvető vizsgálati eljárásokat, tehát teszteléseket és elemzéseket)**

audit eljárásokat alkalmaz az auditor.

Átfogó könyvvizsgálati stratégia 2

Kapcsolat:

- ☐ Milyen mélységű rendszerfelmérés a kritikus területekre (kell-e tesztelni a kontrollokat)?
- ☐ Mennyi alapvető vizsgálati eljárást (tesztelés, elemzés) kell végrehajtani?

Szolgáltató cégek sajátosságai stratégiával kapcsolatban 1

- **A termelő és kereskedő cégekhez hasonlóan nincs több rutin eljárás általában**
- **Sok esetben egyedi nagyobb tranzakciók a jellemzőek, nem pedig a nagyszámú, jellegükben hasonló tranzakciók mint a kiskereskedelemben, vagy ipari termelésben**

Szolgáltató cégek sajátosságai stratégiával kapcsolatban 2

- A kontrollok használata nem jellemzőbb erre a szektorra mint a kereskedelemre vagy a termelő szektorra
- A könyvvizsgálók itt is általában a nem kontroll alapú megközelítést alkalmazzák

Rendszerfelmérés

Ha nem értem a folyamatot, a kapcsolódó dokumentációt, akkor nem tudom leauditálni a folyamat mögött álló kritikus területeket!!!!

Rendszerfelmérés 2

- Mely folyamatokat – kritikus területek, zárás is
- Kritikus út felmérése, kritikus pontok meghatározása
- „Végigsétálunk” egy tranzakció segítségével a folyamaton, validáljuk azt (ezt lehet későbbi folyamatként is elvégezni)

Rendszerfelmérés 3

- „Mi mehet rosszul, mi romolhat el?” kérdések feltevése az egyes kritikus pontoknál a releváns állításokra
- Zárási folyamat felmérése is fontos
- Ügyfél kontrolljainak dokumentálása (IT kontrollok is), előzetes értékelése

Rendszerfelmérés 4

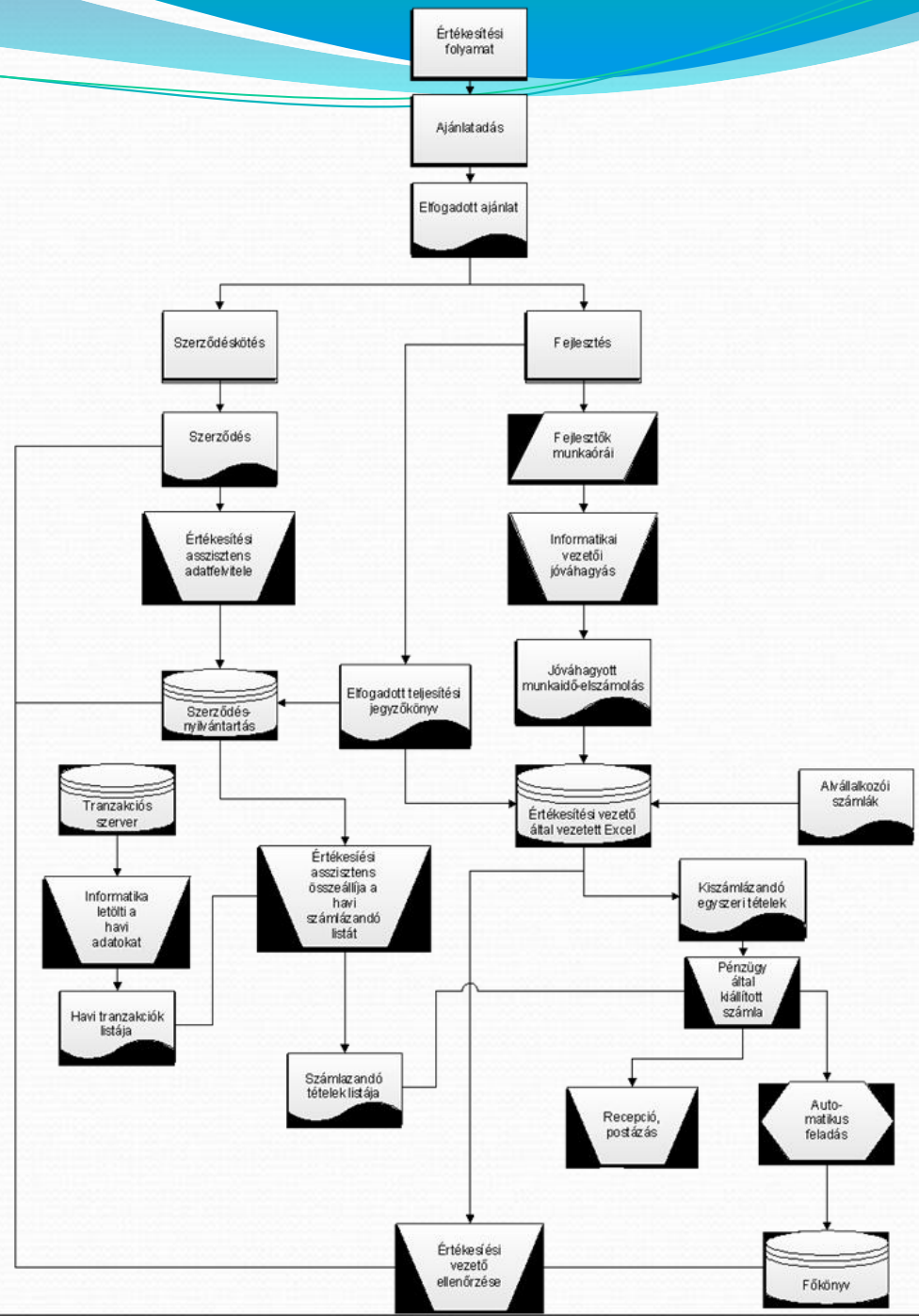
- Van aki itt végzi el „végigsétálást” (kontrollok beazonosítása után)
- **DÖNTÉSI PONT A STRATÉGIÁRÓL ISMÉT !!!**
- **Kontrollok tesztelése, de csak kontroll alapú megközelítésnél !!!**

5. Feladat

Jegyzet 19. old.

- ☐ Kritikus út meghatározása
- ☐ Kritikus pontokra „Mi mehet rosszul?”
- ☐ Kontrollok beazonosítása

5. Feladat - Megoldás 1

5. Feladat - Megoldás 2

Elkülöníthető a projekt fázis és a folyamatos működés

Kritikus pontok:

- ☐ Informatikai vezető jóváhagyja a felmerült fejlesztési költségeket
- ☐ Az értékesítési vezető nyilvántartja a felmerült költségeket és kiszámlázandó egyszeri tételeket
- ☐ Az értékesítési asszisztens felviszi a szerződött egységárakat a szerződés-nyilvántartásba
- ☐ Az informatika letölti a havi tranzakciós adatokat a szerverről
- ☐ Az értékesítési asszisztens összeállítja a havi számlázandó tételeket az egységár és tranzakciók alapján
- ☐ A pénzügy kiállítja a számlát az átküldött Excel alapján
- ☐ Automatikus feladás a főkönyvbe

5. Feladat - Megoldás 3

- Árbevétel: nincs kielégítő kontroll a Pontosság és Előfordulás állításokra
- Emiatt a Vevőknél a Létezés és Értékelés is érintett
- Kontroll megközelítés nem lesz megfelelő

Kontroll környezet kihatása a könyvvizsgálati munkaprogramra

- **Mikor milyen szintű az ellenőrzési kockázat?**
- **Mi a legmagasabb elfogadható szintje a feltérési kockázatnak ?**
- **Kapcsolat: feltérési kockázat legmagasabb szintje a kritikus területre vagy a kritikus területre és az állításra**

A könyvvizsgálati munkaprogram tervezése

- A feltárási kockázat elfogadható legmagasabb szintje határozza meg azt a minimális mélységű munkát, amit el kell végezni az audit bizonyosság megállapításához.
- A programot az állításokra és a kritikus területekre érdemes megfogalmazni.
- Rendszerfelmérés felhasználása !!!

6. Feladat

Jegyzet 25. old.

- ☐ **Vevőkre vonatkozó audit program áttekintése**
- ☐ **Korábbi feladatok felhasználása**

6. Feladat - Megoldás 1

- Miért pont 15 tételt köröztetünk?
 - Kockázatorientált mintavételezési eljárás alkalmazása
- Első-utolsó 5-5 tétel nem fedile a folyamatban lévő projekteket
- Egyedi szerződéseknel licenc és „testreszabási” díj: mérlegfordulónapot követő első hónapok teljesítési igazolásai és alvállalkozói számlái milyen vevőtételekhez kapcsolódnak, azok jó időszakra lettek-e könyvelve?

6. Feladat - Megoldás 2

- ❑ Mérlegfordulónapot megelőző hónapok nagyobb testreszabási és licenc bevételei megfelelő időszakra?
- ❑ Elektronikus számlázás belépési díjaira is érvényes az előző két programpont, a havi és tranzakciós díjakra más programpont (12 hó ellenőrzése, eredménykimutatás program, stb.)
- ❑ Vevők értékelésére nincs programpont
 - ❑ Korosító lista áttekintése
 - ❑ Tételek alapbizonylathoz tesztelése
 - ❑ Korosító lista tartalmi ellenőrzése

6. Feladat - Megoldás 3

- **Dobozos számlázási termékek licenc és supportdíja: szerződés és teljesítési igazolás, nincs kapcsolódó bejövő költség**
- **Vevők értékelésére nincs programpont**
 - **Tételek alapbizonylathoz tesztelése**
 - **Korosító lista tartalmi ellenőrzése**
 - **Jogi levél és egyéb információk**
 - **Kérdéses tételek megvitatása menedzsmenttel**

7. Feladat

Jegyzet 26. old.

- ☐ **Készletekre vonatkozó audit program áttekintése**
- ☐ **Korábbi feladatok felhasználása**

7. Feladat - Megoldás

- Nem kezeli a Teljesség állítást
 - le nem könyvelt tételek azonosítása
- Kapcsolódás a szállítók munkaprogramjában a le nem könyvelt kötelezettségekkel
- Vevők könyvvizsgálatánál az alvállalkozói számlák vizsgálatából származó eredményeket is érdemes figyelembe venni
- Saját termelésű készlet – önköltségszámítási szabályzat
- Más szekciók cut-off tesztje

8. Feladat

Jegyzet 28. old.

- ☐ **Audit program készítése árbevételre**
- ☐ **Elemző eljárások önmagukban nem elegendők**
- ☐ **Gazdasági események tesztelése és egyenlegek tesztelése is szükséges**

8. Feladat – Megoldás 1

Fő szempontok:

- ☐ **A vezetőség célja az árbevétel növelése**
- ☐ **Kontroll tesztelést nem végeztünk**
- ☐ **3 elkülöníthető üzletág**

8. Feladat – Megoldás 2

- **Analitika-főkönyv egyeztetés**
- **Populációból mintaválasztás (MUS), tesztelés, elszámolt tételeknél egységárat szerződéshez, darabszámot tranzakciós listákhoz egyeztetni**
- **Év végéhez közeli tételek küszöbszint (pl. végrehajtási lényegesség $1/8$) feletti tesztelése, megfelelő időszakra kerültek-e?**
- **Vevőkkel, készletekkel kapcsolatosan elvégzett munka összevetése az előzőekkel**

8. Feladat – Megoldás 3

- Folyamatos szolgáltatásból származó bevétel újrakalkulációja egységár, átlagos tranzakciószám alapján
- Éves support szerződéseknél mintán keresztül tesztelni a megfelelő időszakra való elszámolást
- Év végén nyitott projektnél a mérföldkövekkel kapcsolatosan elszámolt árbevétel ellenőrzése, kapcsolódás alvállalkozók és saját teljesítmények tesztjeivel
- Árbevétel változásának elemzése, változások, várt változások hiánya
- Teljesített projektek ügyfelenkénti fedezetelemzése

9. Feladat

Jegyzet 30. old.

- ☐ Korábbi audit stratégia, lényegesség, audit program frissítése
- ☐ Év végi adatok jelentősen változtak az októberiekhez képest
- ☐ Változások mögötti okok felderítése

9. Feladat - Megoldás

- Év végéhez közeli tranzakciók kockázatosabbak (árbevétel, eredmény növekedés)
 - Fiktív tételek kiszűrése
 - Teljesült mérföldkövekhez kapcsolódó árbevételek és az arányos költségek teljessége
- Audit programban év végi tételek nagyobb számban kerüljenek tesztelésre a mintában
- Lényegességen nem célszerű módosítani

PÁRBESZÉD, HOZZÁSZÓLÁSOK

Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a

- ☐ **kritikus területek**
- ☐ **átfogó könyvvizsgálati stratégia**
- ☐ **rendszerfelmérések**
- ☐ **könyvvizsgálói munkaprogram**

témakörében szolgáltató cégeknél.

Könyvvizsgálati eltérések értékelése

- ☐ Amennyiben eltérést találtunk 2 különböző, egymástól független döntés
- ☐ Ki kell-e terjeszteni a tesztelést?
- ☐ A talált eltéréseket le kell-e könyvelni?

Ki kell-e terjeszteni a tesztelést ?

- ☐ Az eltérés hiba?
- ☐ Van még tétel, amit nem teszteltünk?
- ☐ A hiba izolált hiba vagy rendszerhiba?
- ☐ Az esetleges extrapolálás után az extrapolált hiba nagysága

Ki kell-e terjeszteni a tesztelést ?

2

- Extrapolált hiba a még nem tesztelt területen kisebb mint az egyértelműen elhanyagolható hiba -> be lehet fejezni a tesztet
- Extrapolált hiba a még nem tesztelt területen nagyobb mint a végrehajtási lényegességi szint -
> ki kell terjeszteni a tesztet
- Extrapolált hiba kettő között -> könyvvizsgáló döntése

A talált eltéréseket le kell-e könyvelni?

- ☐ Az eltérés hiba?
- ☐ Az adott tesztnél talált hibák összértéke meghaladja az egyértelműen elhanyagolható hiba értékét?

Ha igen, feladjuk a lekönyvelendő audit eltérések listájára

Ha nem, eldobjuk, nem gyűjtjük.

10. Feladat

Jegyzet 31. old.

- ☐ **Eltérések kiértékelése**
- ☐ **Ki kell-e terjeszteni a tesztelést?**
- ☐ **Le kell-e könyvelni az eltérést?**

10. Feladat - Megoldás

- **A hiba rendszerhiba, extrapolálni kell**
 - $6 / (448/640) = 6 / 70\% = 8,57$ millió Ft.
- **A fennmaradó állományra 2,57 millió forint, ami az egyértelműen elhanyagolható hiba határa és a végrehajtási lényegesség között található, ezért a könyvvizsgáló dönt**
- **Itt a könyvvizsgáló úgy döntött, hogy további tesztelést hajt végre, kiterjeszti a tesztet.**

11. Feladat

Jegyzet 32. old.

☐ Kiterjesztett teszt utáni konklúzió?

11. Feladat – Megoldás 1

- Maradt 6,2 millió hiba, extrapolálva a teljes populációra:
 - $6,2 / 90\% = 6,88$ millió Ft
- A fennmaradó állományra 0,68 millió forint, ami az egyértelműen elhanyagolható hiba határa és a végrehajtási lényegesség között található, ezért a könyvvizsgáló dönt

11. Feladat – Megoldás 1

- Mivel alacsony a nem tesztelt tételek összértéke és a fennmaradó állományra a potenciális hiba közel van az egyértelműen elhanyagolható hiba határához, a könyvvizsgáló úgy döntött, hogy nem tesztel tovább
- Ha nem könyvelik le a 6,2 millió forintos hibát, teljességiben szerepeltetni kell, de nem kell korlátozni

12. Feladat

Jegyzet 33. old.

- ☐ Év végéhez közeli kiszámlázások
- ☐ Komplex projekt, több fázis

12. Feladat - Megoldás

- ☐ Kulcskérdés: eddig teljesített mérőkövet meghatározása
- ☐ Számviteli politika mit mond?
- ☐ I. fázis lezárult, II. fázis dokumentáltan nem alátámasztható év végéig
- ☐ Alvállalkozói és belső költségek közül mi kerül készletre?
- ☐ Készletek értékelése – megtérül-e a jövőbeni árbevételben?

Jogi levéllel kapcsolatos könyvvizsgálói munka 1

- Jogi levél kérése a jogtanácsostól, külső megbízott jogásztól több fázisban (interim időszak, év végi audit elejére, frissítés a jelentés kiadásakor)
- Jogi költségek vizsgálata : teljeskörű a jogászok megkeresése?
- Ha nincs se jogász, se jogi költség: teljességi nyilatkozatban nyilatkozik a vezetőség

Jogi levéllel kapcsolatos könyvvizsgálói munka 2

- Jogász is „csak” egy szakértő
- Nem támaszkodunk rá automatikusan, minden szakmai szkepticizmus nélkül
- Egy típusú bizonyíték, de a többi kapcsolódó dokumentumot (szerződés, teljesítési dokumentumok, levelezés, stb) is vizsgálandó
- Végző felelősség a következtetésekre vonatkozólag a könyvvizsgálónál marad

Jogi levéllel kapcsolatos könyvvizsgálói munka 3

- Adott jogi ügyben milyen pozícióban van a cég? (alperes, felperes, stb.)
- Milyen kihatással lehetnek a keresetek és viszontkeresetek a beszámolóra? (követelés, kötelezettség, értékvesztés, céltartalék)
- Kiegészítő mellékletben történő szerepeltetés (függő kötelezettségek, stb.) kritikus

13. Feladat

Jegyzet 37. old.

- ☐ **Jogi levéllel kapcsolatos észrevételek**
- ☐ **Milyen további könyvvizsgálati eljárásokat vonhat maga után?**

13. Feladat - Megoldás 1

☐ Formai követelmények:

- ☐ nem a könyvvizsgálónak címezve,
- ☐ nincs aláírva, e-mailen érkezett
- ☐ dátuma a könyvvizsgálatot megelőző, jogi ügyben már volt azóta változás

☐ Vevő értéke hogyan szerepel a könyvekben?

13. Feladat – Megoldás 2

☐ Vitatott követelés:

- ☐ Van-e árbevétel és vevőtétel könyvekben?
- ☐ Projekthez kapcsolódó alvállalkozói költségek, belső teljesítmények bekerültek-e?

☐ Társaság ellen indított per:

- ☐ Céltartalék a várhatóan bekövetkező, számszerűsíthető tételekre
- ☐ Kiegészítő mellékletben történő bemutatás (ügy, mi van lekönyvelve és mi nincs, vezetőség véleménye)
- ☐ További információ jogi képviselőtől, szakértőtől

Összefoglaló dokumentum készítése

- ☐ **Nagyobb audit kérdések részletezése
konklúzióval és indoklással**
- ☐ **A lényegességi értékek frissítése**
- ☐ **Könyvvizsgáló véleménye, milyen jelentés**

Könyvvizsgálói jelentés

- Előző években oktatásra került részletesen
- Tavaly bemutatásra került az új formátum az üzleti jelentésre vonatkozó munkában, de egy apró változás történt 2012-ben is!
- Csak ha megkaptuk a teljességi nyilatkozatot (melléklet: le nem könyvelt audit eltérések listája)

14. Feladat

Jegyzet 44. old.

- ☐ Milyen jelentés, milyen záradék?
- ☐ Teljességi nyilatkozat

14. Feladat - Megoldás

- **Nem kell korlátozni, lényegesség alatt marad a hiba**

- **Teljességi:**
 - **Le nem könyvelt eltérést szerepeltetni**
 - **Projektek kapcsán teljes körűen rendelkezésre bocsátottak mindent, üzleti terv megfelelő stb.**

Vezetői levél

- Javítandó területek, rendszerhibák
- Dilemma: csak a számviteli területre, vagy más területre is ?
- Következő évben ellenőrizni, hogy a vezetőség megcsinálta-e amit ígért

15. Feladat

Jegyzet 45. old.

- ☐ **Vezetői levél pontok**
- ☐ **Szolgáltató cég eddigi információi alapján javítandó területek**

15. Feladat - Megoldás

- ☐ értékesítési folyamatban tapasztalt kontroll hiányosságok, figyelembe véve, hogy a vevők köröztetésénél is ebből adódóan származott hiba,
- ☐ alvállalkozóként dolgozó alkalmazottak miatti adókockázat,
- ☐ transzferárak hatása az üzletre és az ebből fakadó adókockázat,
- ☐ stb.

PÁRBESZÉD, HOZZÁSZÓLÁSOK

Személyes tapasztalatok, vélemények, példák

- ☐ az eltérések kiértékelése
- ☐ a jogi levél
- ☐ összefoglaló dokumentum
- ☐ könyvvizsgálói jelentés
- ☐ és a vezetői levél

témakörében szolgáltató cégeknél

Cash-flow könyvvizsgálata

- ☐ Elméleti háttér
- ☐ Cash-flow ellenőrzésének főbb lépései
- ☐ Befektetési cash flow ellenőrzése
- ☐ Finanszírozási cash flow ellenőrzése
- ☐ Működési cash flow ellenőrzése

Elméleti háttér 1

- Segítség más számviteli rendszerekből
- Működési cash flow: pénzteremtő képesség a normál, mindennapi működésből
- Befektetési cash flow: társaság egyedi döntésein alapul
- Finanszírozási cash flow: biztosítja a finanszírozást a fenti kettőhöz

Elméleti háttér 2

- **Működési cash flow: indirekt módon, eredményből visszavezetve, mérleg sorok nettó módon kimutatva**
- **Befektetési cash flow: direkt módon, csak tényleges pénzmozgáson alapulva**
- **Finanszírozási cash flow: direkt módon, csak tényleges pénzmozgáson alapulva, kivéve alapítókkal szembeni, egyéb hosszú lejáratú kötelezettség változása**

Ellenőrzés főbb lépései 1

- **Állítások: teljesség, létezés és értékelés általában egyszerre teljesül, vagy nem teljesül**
- **A magyar gyakorlatban a leggyakoribb probléma az, hogy bizonyos tranzakciók hatása hiányzik a cash flow-kimutatásból, ezért gyakran érdemes újraszámítással előállítani a cash flow-kimutatást és összehasonlítani az ügyfélével**
- **Audit végén ez már járható út a könyvvizsgáló számára**

Ellenőrzés főbb lépései 2

- „Nyers” cash-flow előállítása: minden egyes mérleg sor változást valamelyik cash-flow sorba elhelyezni
- A befektetési és finanszírozási cash flow sorok finomítása: pénzmozgással nem járó tételek korrekciója, stb.
- Működési cash flow : az előző két cash flow-ból jövő módosító tételeken felüli értékek ellenőrzése analitikához, főkönyvhöz

Befektetési cash flow ellenőrzése 1

- „Nyers” cash-flow előállítása: mozgástáblákból kiszedni a növekedést és csökkenést
- Korrekciók a befektetett eszköz beszerzésén (ki nem fizetett eszköz, apport, csere, ingyenesen kapott eszköz, stb.)
- Befektetett eszköz értékesítésének eredményével korrigálni a működési cash flow-val szemben

Befektetési cash flow ellenőrzése 2

- ☐ Egyéb korrekciók a befektetett eszköz eladásán (eszközeladás pénzbefolyás nélkül, apport, csere, ingyenesen adott eszköz, stb.)
- ☐ Befektetett eszköz értékesítésének eredményével korrigálni a működési cash flow-val szemben

Korrekciók a befektetett eszközök beszerzése során

Információ források a könyvvizsgálók számára:

- ☐ Beruházási szállítók egyenlegváltozása
- ☐ Eszköz mozgástábla törvényi minimumnál nagyobb részletezettséggel
- ☐ Befektetett eszközök auditálásánál jelentkező tranzakciók
- ☐ Más mérleg sorok és eredménykimutatás sorok auditjánál fellelt tranzakciók
- ☐ Ügyfél

Korrekciók a befektetett eszközök eladása során

Információ források a könyvvizsgálók számára:

- Befektetett eszköz értékesítésből származó követelések változása (valószínűleg tételes)
- Eszköz mozgástábla törvényi minimumnál nagyobb részletezettséggel
- Befektetett eszközök auditálásánál jelentkező tranzakciók
- Más mérleg sorok és eredménykimutatás sorok auditjánál fellelt tranzakciók
- Ügyfél

Finanszírozási cash flow ellenőrzése

- „Nyers” cash-flow előállítása: mozgástáblákból kiszedni a növekedést és csökkenést
- Korrekciók az egyes soroknál a pénzmozgással nem járó tételekre (beszámítás, tartozásátvállalás, árfolyameltérés, elengedés, apport, tőkeemelés és leszállítás jegyzett tőkén felüli vagyon terhére és javára, tőkeleszállítás ki nem fizetett kötelezettséggel, stb.)

Korrekciók a finanszírozási cash flow sorain

Információ források a könyvvizsgálók számára:

- Saját tőke, hitelek, kölcsönök mozgástábla
- Kapcsolódó mérleg sorok és eredménykimutatás-sorok auditálásánál jelentkező tranzakciók
- Előző időszak cash-flow ellenőrzésénél „megmaradt” információ
- Ügyfél

16. Feladat

Jegyzet 56. old.

- ☐ Mely cash-flow csoportot érintik az adatok?
- ☐ Cash-flow kimutatás összeállítása
- ☐ A bemutatott példa néhány tétele többféle módon is megoldható, a működési részen belüli bontás mélységére többféle gyakorlat is létezik

16. Feladat - Megoldás

- ☐ **Nyers cash-flow összeállítása mérlegből, mozgástáblákból**
- ☐ **Korrekciók minden egyes tranzakcióra**

Microsoft Office
97-2003 munk

Vállalkozás folytatásának kérdése a beszámolóban

570-es könyvvizsgálói standard 2. pontja szerint „ a vállalkozás folytatásának feltételezése értelmében a gazdálkodó egységet úgy tekintik, mint amely folytatja az üzleti tevékenységet a belátható jövőben. Az általános célú pénzügyi kimutatások a vállalkozás folytatását feltételezve készülnek, kivéve, ha a vezetés akár önként, akár mert nincs más reális alternatívája, fel szándékozik számolni a gazdálkodó egységet vagy beszüntetni annak működését. „

Vállalkozás folytatásának kérdése a könyvvizsgálatban

- ☐ Létezik-e bármilyen kétely, probléma a vállalkozás folytatásának elvével kapcsolatban
- ☐ Ha ilyen kétely fennáll, akkor mi a könyvvizsgáló teendője
- ☐ Milyen könyvvizsgálói jelentést kell kibocsátani?

17. Feladat -1

□ Jegyzet 67. old.

- **Vállalkozás folytatásának elvével kapcsolatosan felmerül-e kérdés?**
- **Szolgáltatással foglalkozó társaság eredménye 2. évben negatív.**
- **Értékvesztést nem számolt el, devizás tétele nincs, tárgyi eszközt és immateriális jószágot nem értékesített, a finanszírozási cash flow-ja nulla.**

17. Feladat -1 Megoldás

- ☐ Finanszírozás anyavállalati kölcsönből
 - ☐ Komfort levél tulajdonostól
- ☐ Csak működési cash-flow tétele van
- ☐ Vezetőség üzleti tervét el kell kérni
- ☐ Szoftver hasznos élettartama
- ☐ Negatív eredmény, saját tőke kritérium nem teljesül
 - ☐ figyelemfelhívás
- ☐ Vállalkozás folytatásának elve fennállhat

17. Feladat -2

- ☐ **Vállalkozás folytatásának elvével kapcsolatosan felmerül-e kérdés?**
- ☐ **Termeléssel foglalkozó társaság megszünteti az egyik üzletágát, mert az veszteséges volt, míg a másik nyereséges. A veszteséges üzletág a megszüntetés évében az árbevétel 10%-át adta.**

17. Feladat -2 Megoldás

- ☐ Üzletághoz milyen eszközök kapcsolódtak?
 - ☐ befektetett eszközök vizsgálata

- ☐ Mi okozta a tevékenység leállítását?
 - ☐ jövőre szóló üzleti terv vizsgálata

17. Feladat -3

- ☐ **Vállalkozás folytatásának elvével kapcsolatosan felmerül-e kérdés?**
- ☐ **A könyvvizsgált társaság egyik szállítója felszámolási eljárást kezdeményezett a társaság ellen 20 millió forint értékben. A társaság saját tőkéje 15 millió forint.**

17. Feladat -3 Megoldás

- Önmagában a felszámolás kezdeményezése nem jelenti a vállalkozás folytatásának elvének sérülését
- Jogi alap vizsgálata, jogi képviselővel való konzultáció, jogi teljességi nyilatkozat
- Ki nem fizetett szállító: van-e likviditási probléma a háttérben?
 - szállítók korosítása
 - kifizetett tételek határidőben történtek-e?
 - cash flow pozíció vizsgálata

17. Feladat -4

- ☐ **Vállalkozás folytatásának elvével kapcsolatosan felmerül-e kérdés?**
- ☐ **A társaság rövid lejáratú kötelezettsége 50 millió forint, melyből 30 millió az anyavállalattal szemben fennálló osztalékfizetési kötelezettség, mely még az előző évből származik. A társaság tanácsadással foglalkozik, forgóeszközök értéke 35 millió forint.**

17. Feladat -4 Megoldás

- **Osztalék nélkül fedezik a forgóeszközök a rövid lejáratú kötelezettségeket**
- **Tulajdonostól komfort levelet kell kérni, amelyben nyilatkozik az osztalékról is**

17. Feladat -5

- ☐ A társaság 4 hitellel rendelkezik 4 különböző banktól. 3 hitel hosszú lejáratú, a 4. hitelt 1 hónapon belül kellene visszafizetni, vagy megújítani.
- ☐ Ha a bank nem hosszabbítja meg a hitelszerződést, akkor nem fizetik vissza a hitelt, hagyják, hogy a bank érvényesítse inkább a jelzálogjogát.

17. Feladat -5 Megoldás

- ❑ Negatív működési cash flow és az eladósodottság komoly aggály
- ❑ Rossz mutatókkal kevéssé valószínű a hitelek megújítása, visszafizetésükre nincs esély
- ❑ Következő időszakra szóló pénzügyi tervek, cash flow-kimutatás ellenőrzése
- ❑ Tulajdonostól komfort levél
- ❑ Befektetett eszközöknél jogok és kötelmek állítások teljesülésének vizsgálata

Veszélyek, okok fő csoportjai

A vállalkozás folytatását veszélyeztető okok 3 fő csoportba rendezhetők:

- ☐ Tulajdonosi döntés
- ☐ Likviditás: a társaság nem tudja fizetni kötelezettségeit
- ☐ Jogi szabályozásból eredő ok, mely nem, vagy nem csak a pénzügyi helyzetre hat ki

Likviditási veszélyek, jelek 1

Likviditást veszélyeztető okok

- ☐ Negatív működési cash flow
- ☐ Lejáró hitelek megújítási lehetőség nélkül
- ☐ Hitelfeltételek megsértése
- ☐ Folytatáshoz elengedhetetlen beruházáshoz szükséges források hiánya
- ☐ Rövidesen lejáró kötelezettségek pénzügyi fedezet nélkül

Likviditási veszélyek, jelek 2

Nem jelent feltétlenül és közvetlenül likviditási problémát, de oda vezethet, illetve azzal járhat együtt többek között:

- ☐ **Negatív eredmény**
- ☐ **Negatív vagy nagyon alacsony saját tőke**
- ☐ **Lejáró engedély, licenc, franchise megállapodás mely meghosszabbítása kérdéses**

Likviditási veszélyek, jelek 3

- ❑ **Megszűnő üzleti kapcsolat létfontosságú vevővel/szállítóval**
- ❑ **Hiány fontos, kritikus anyagi erőforrásokból**
- ❑ **Menedzsment/kulcsmunkavállalók távozása**
- ❑ **Katasztrófák bekövetkezése, melyekre nem rendelkeznek kellő biztosítással**
- ❑ **Jogi eljárások, jogi ügyek, melyek lényeges pénzügyi kihatással bírhatnak a társaság pénzügyi helyzetére**

Jogi veszélyek, jelek

Jogszábaíyi kriteóriumok be nem tartása okozhatja hosszabb távon a társaság cégjegyzékből történő törlését is

- ☐ **GT előírás a negatív saját tőkére, tulajdonos nem reagál**
- ☐ **GT előírás a saját tőkének minimum jegyzett tőkéhez vonatkozó viszonyára, tulajdonos nem reagál**
- ☐ **Egyéb előírások: beszámoló közzététele, iparági szabályzók, stb.**

Jogi veszélyek, jelek

Jogszábaályi kritériumok be nem tartása okozhatja hosszabb távon a társaság cégjegyzékből történő törlését is

- ☐ **GT előírás a negatív saját tőkére, tulajdonos nem reagál**
- ☐ **GT előírás a saját tőkének minimum jegyzett tőkéhez vonatkozó viszonyára, tulajdonos nem reagál**
- ☐ **Egyéb előírások: beszámoló közzététele, iparági szabályzók, stb.**

Teendők a könyvvizsgáló oldaláról

- ❑ Megvizsgálja, hogy tényleg fennáll- a veszélyt kiváltó ok: interjúk, dokumentációk, tény és tervadatok, stb.
- ❑ Vezetés elemzésének értékelése (nem feladat pótolni a könyvvizsgálónak, ha nincs ilyen)
- ❑ Likviditási probléma esetén megpróbálja megvizsgálni a követő 12 hónapra vonatkozó finanszírozási tervet, cash flow-t
- ❑ Esetlegesen külső megerősítés kérése (jogi levél, komfort levél, stb.)

Milyen hosszú időszakra kell vizsgálni és milyen sűrűn ?

- Tervezéskor, kockázatfelméréskor mindenképp végig kell gondolni a követő 12 hónapra
- Év végi auditnál sem kerülhető meg a kérdés, legalább a mérlegfordulónapot követő 12 hónapra

18. Feladat

Jegyzet 70. old.

- ☐ **Vállalkozás folytatásának elvével kapcsolatos kérdések**
- ☐ **Milyen kérdések/kérések fogalmazódnak meg a vezetőség felé?**

18. Feladat - Megoldás

- ☐ Működési cash flow negatív (-774 MFt)
 - ☐ Hitel változás 800 MFt, a készlet és vevőkövetelés növekedést ebből finanszírozták
 - ☐ Megközelítette a hitelkeretet
 - ☐ Ha a hitelt nem hosszabbítják meg, likviditási gondok
 - ☐ Akvizíció rontani fogja a pénzügyi helyzetet
 - ☐ Készletek eladhatatlansága, vevők fizetési késedelme csődhöz vezethet
-
- ☐ Jövőre szóló pénzügyi tervet kell kérni
 - ☐ Teljességi nyilatkozatban kibővíteni a vállalkozás folytatásának elvével kapcsolatos részt

Lehetséges kimenetek 1

- Nem jelenthető ki, hogy a vállalkozás folytatásának feltételezése nem helytálló, de jelentős bizonytalanságok állnak fenn
- Kiegészítő mellékletben bemutatni a bizonytalanságot és következményét
- Figyelemfelhívó megjegyzés, ha a közzététel megfelelő
- Korlátozás, ha a közzététel nem megfelelő, vagy szélsőséges esetben ellenvélemény

Lehetséges kimenetek 2

- **Vállalkozás folytatásának feltételezése nem helytálló**
- **Kiegészítő mellékletben bemutatni a tényeket és azt, hogy milyen szabályok szerint készítették el a beszámolót**
- **Figyelemfelhívó megjegyzés tiszta jelentéssel (alternatív szabályok szerinti beszámoló) vagy ellenvélemény , ha a közzététel nem megfelelő és az értékelési eljárásoknál nem vették figyelembe ezt a tény**

Lehetséges kimenetek 3

- **Vezetés nem hajlandó felmérést végezni vagy azt kiterjeszteni a vállalkozás folytatásának jövőbeni megvalósulásáról**
- **Valószínűleg korlátozás vagy véleménynyilvánítás visszautasítása (könyvvizsgáló mérlegeli a kihatását)**

19. Feladat

Jegyzet 72. old.

- ☐ Mely adatokkal kapcsolatban van kétely?
- ☐ Egyetért-e a vezetőség következtetésével a vállalkozás folytatásának elvével kapcsolatban?
- ☐ Mit tud tenni a könyvvizsgáló?

19. Feladat - Megoldás

- ☐ pénzügyi pozíció romlik
- ☐ likviditási helyzet akvizíció nélkül is kritikus
- ☐ erős kérdőjelek a vállalkozás folytatásának elvével kapcsolatban
- ☐ pénzügyi tervek, jövőbeni finanszírozás vizsgálata

20. Feladat -1

Jegyzet 73. old.

- 1) ÉPÍTŐ Kft.: vezetőség nem szerepeltet a kiegészítő mellékletben semmit
- 2) ÉPÍTŐ Kft. : a kiegészítő mellékletben részletesen bemutatásra kerül a helyzet
- 3) ÉPÍTŐ Kft. : tulajdonos nem nyilatkozik, kiegészítő mellékletben nem mutatnak be semmit, bankhitelt lejáratkor biztosan vissza kell fizetni
- 4) Autóipari cég, gyárbezárás, beszámoló ennek szellemében készül

20. Feladat - Megoldás

- ☐ 1) Ellenvélemény (lényeges és átfogó)
- ☐ 2) Figyelemfelhívás
- ☐ 3) Ellenvélemény (lényeges és átfogó)
- ☐ 5) Figyelemfelhívás (lásd 570. standard A26.)

PÁRBESZÉD, HOZZÁSZÓLÁSOK

Személyes tapasztalatok, vélemények, példák

- ☐ **Cash-flow auditja**
- ☐ **Vállalkozás folytatásával kapcsolatos audit kérdések**

témakörében

Köszönjük a figyelmet !